

vexilologie

162

ISSN 1211-2615

ZPRAVODAJ ČESKÉ VEXILOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI

vexilologie

ISSN 1211-2615

162

ZPRAVODAJ ČESKÉ VEXILOLOGICKÉ SPOLEČNOSTI

Zbyšek Svoboda

ČESKÁ OBEČNÍ VLAJKA NA BŘEHU JAPONSKÉHO MOŘE

Dne 5. dubna 2011 v pozdních večerních hodinách vystoupil na rozhlasové stanici ČRo1-Radiožurnál v pořadu Jany Klusákové "Nad věcí" jako host režisér Filip Remunda, který hovořil o svém dokumentárním filmu s názvem "Epochální výlet pana Třísky do Ruska". Dokument byl natočen v brněnském studiu České televize a uveden o dva dny později v České televizi na programu ČT 2. Jeho zcela neobvyklým námětem bylo putování pana Třísky Ruskem a Sibiří po stopách jeho dědečka-legionáře za první světové války a občanské války. Malý televizní štáb jej doprovázel a průběžně natáčel při cestování po magistrále III. třídou běžných ruských dálkových vlaků až do Vladivostoku. Pan Jaroslav Tříška (na fotografii), bývalý ředitel školy v Blšanech, působil poněkud nezvykle, byl totiž po celou dobu jízdy, tedy od 20. listopadu do 15. prosince 2010, oblečen do kombinézy ušité podle úboru sovětského kosmonauta Gubareva. Při natáčení nosil na hlavě robustní ochrannou přilbu se zabudovanou minikamerou! Pro občany bývalého Sovětského svazu bylo příznačné, že jeho spolucestující, ani další ruští občané na nádražních nástupištích a po ulicích nepovažovali oblečení pana Třísky za mimořádné a ani při rozhovorech a setkáních neprojevovali nějaký zvláštní údiv nad jeho vzezřením.

S nápadem vzít s sebou na cestu obecní vlajku přišel režisér Remunda již na oslavu zlaté svatby pana Třísky, kde byla přítomna i starostka obce Očihova, kde pan Tříška bydlí. Oslava probíhala jen den před odjezdem na cestu, a tak vznikl jistý formální problém, protože nezbýval čas, aby mohlo být obecní zastupitelstvo svoláno a k převozu vlajky do zahraničí se vyjádřilo. Paní starostka a pan Tříška jako člen obecního zastupitelstva přirozeně s Remundovým nápadem souhlasili a dohodli se, že zbývající obecní zastupitele budou informovat o akci dodatečně až po návratu z cesty. Pan Tříška tak ovšem převzal na sebe značnou osobní zodpovědnost, protože riskoval možnost poškození či dokonce odcizení jedinečné obecní vlajky. Jak mi sám napsal: "...Proto jsem prapor hlídal jako oko v hlavě po celou dobu cesty, na noc jsem ho ukládal pod polštář ve vlaku, při přestupování jsem ho měl neustále na očích. Byl převážen v menší cestovní tašce. Riziko ztráty jsem si uvědomil v plné míře až tehdy, když mně na Ukrajině ukradl zloděj mobil přímo před očima." Vše naštěstí nakonec dobře dopadlo a po návratu pana Třísky do Očihova byli zastupitelé velice překvapeni, kam až obecní vlajka doputovala.

Očihov je malá obec v okrese Louny, ležící asi 2 km jižně od fotbalově známých Blšan. Její vlajku navrhl v roce 2006 heraldik M. J. V. Pavlů a obci byla spolu se znakem udělena Rozhodnutím předsedy sněmovny č. 15 z 19. ledna 2007. Její popis zní: "List tvoří tři svislé pruhy, červený, žlutý a modrý, v poměru 11 : 2 : 11. Žlutý pruh je obtočený bílým chmelovým

stonkem a bílým kórunovaným hadem s červeným jazykem. Chmelový stoněk má v červeném pruhu šišťice s jedním listem a v modrém pruhu jeden list. Poměr šířky k délce listu je 2 : 3." Figury na vlajce značí symboly tradičního místního chmelářství a říčky Blšánky, nazývané též Zlatý potok, proto je uprostřed listu svislý úzký žlutý pruh. Chmelová šišťice představuje samotný Očihov, další dva listy přidružené osady Očihovec a Hradčany, jejich spojení chmelovým stonkem pak jednotu a soudržnost obyvatel. Korunovaný stříbrný had je připomínkou předbělohorských majitelů obce, rytířů Hrobčických z Hrobčic.

Přes jisté potíže na celnici v Čierne nad Tisou televizní štáb s panem Třískou dorazil nakonec až do Vladivostoku. Cestou byla vlajka poprvé veřejně představena 3. prosince 2010 v Čitě v prostorách místního muzea a na nádraží v přímém přenosu regionální čítské televize. Ve Vladivostoku byla vlajka opět rozvinuta 11. prosince 2010 při reportáži místní vladivostocké televize na nádražním nástupišti u sloupu s číslem 9228 značícím vzdálenost v kilometrech od Moskvy. Vzhledem k tomu, že vzdálenost z Prahy do Moskvy představuje dalších 1897 km, tak celková vzdálenost, o kterou se česká obecní vlajka přesunula, činila přes 11 000 km, což jistě

hned tak nebude překonáno. Na vladivostockém magistrátě tohoto největšího ruského dálně-východního města a přístavu proběhlo jednání o navázání družební spolupráce s vedoucí kulturního oddělení magistrátu města paní Angelikou Kucharevovou, která byla zachycena na snímku s očihovskou vlajkou.

Pro nás vexilology byla však nejdůležitější a nejzajímavější iniciativa režiséra Remundy, který s pomocí místního vladivostockého novináře Sergeje Kožina přesvědčil kapitána vojenského plavidla "Krasnyj vimpěl", aby na něm povolil vztýčit očihovskou obecní vlajku. Toto menší a zřejmě již vysloužilé vojenské plavidlo je trvale zakotveno u mola vladivostockého přístavu, kde, podobně jako Aurora v Petrohradě, slouží jako námořní muzeum Tichomořské flotily ruského válečného loďstva. Podle novináře S. Kožina, který v červenci 2011 navštívil pana Třísku v Očihově, nebylo tehdejší jednání s kapitánem a zároveň správcem loďního muzea nijak jednoduché, protože šlo vlastně o dočasné nahrazení trvale vyvěšené státní válečné vlajky za vlajku malé neznámé obce ze vzdálené nevelké země. Navíc bylo třeba symbolický akt provést důstojně a obstarat i vojenskou hudbu. Nakonec se vše zdařilo, a jak naznačil vladivostocký novinář, zřejmě se to podařilo s pomocí jakéhosi "podaroku". O případném vyvěšení české státní vlajky se vůbec nejednalo, protože účastníci epochálního výletu ji sebou ani neměli. A tak dne 10. prosince 2010 bylo J. Třískovi umožněno na zádi plavidla, přesněji na lodní vlajkové žerdi, vyhrazené jinak ruské válečné vlajce, vztýčit obecní vlajku české obce Očihov (obrázek na obálce *Vexilologie*). Čeleňová ruská vlajka (bugšprýtnyj flag) na přidi zůstala v té době vyvěšená. V rámci tohoto symbolického a ojedinelého aktu napadlo režiséra Remundu k podtržení účinného dojmu využít i vojenské námořní dechové hudby Tichooceánské flotily. Ta pod taktovkou kapelníka Konstantina Selivanova zahrála při vlastním vztýčování vlajky pochod "Marš Gribojedova" a na závěr přidala ještě "Yellow Submarine" od Beatles! O této události informoval veřejnost novinář Sergej Kožin v místním deníku "Vladivostok".

Pro vexilology je heuristicky pozoruhodné, že jak v rozhlasové upoutávce na promítání dokumentárního filmu, tak při jeho vlastním uvedení nepadlo v komentářích vůbec jméno obce

Očihov a nebylo dokonce ani zmíněno při vztyčování vlajky. Obsahem filmu byla totiž cesta sama, názory dnešních Rusů na legionáře, současný vztah k Česku, respektive k Československu, vzpomínky na vzájemné vztahy a povědomí dnešních ruských občanů nejen o českých legionářích, ale také o událostech roku 1968. Slavnostní vztyčení obecní vlajky proběhlo až v závěru filmu spíše jako symbolické dokreslení konce dlouhého putování po magistrále a připomenutí místa, kde se naši legionáři naložovali k zaoceánské cestě do vlasti. Dokumentární film jsem se zájmem sledoval především z hlediska historika, samozřejmě jsem postřehl nečekaný moment vztyčení vlajky na vojenském plavidle a díky slušné optické paměti jsem zaznamenal i přibližnou podobu vyvěšovaného vlajkového listu - rozeznat se totiž dalo pouze, že list tvoří svislý červený a modrý pruh s nějakými bílými figurami uprostřed. S využitím naší dokumentace udílených komunálních symbolů jsem ovšem bez větších problémů zjistil, že může jít právě a jen o obecní vlajku Očihova, což jsem si při repríze pořadu ověřil.

I když jsem přirozeně neměl přesnou adresu pana Třísky, stačilo mu napsat dopis do obce, kterou jsem identifikoval právě dle vlajky (!), neboť jsem předpokládal, že mu, jako v místě známé osobě, bude spolehlivě doručen. A skutečně, obratem jsem od pana Jaroslava Třísky obdržel email, v němž mi s nevšední ochotou podrobně zodpověděl mé dodatečně upřesňující otázky a přiložil vyžádané snímky. Výsledkem naší spolupráce je tento článek.

Vzhledem k tomu, že nemáme zatím dokumentováno žádné oficiální použití našich komunálních symbolů v zahraničí - ovšem kromě soukromých prezentací našich kolegů vexilologů na srazech a kongresech a možná při družebních akcích měst - lze předpokládat, že vyvěšení vlajky obce Očihova představuje několik vexilologických prvenství. Jde totiž nejen o první oficiální vztyčení vlajky české obce v zahraničí, první vztyčení na území Ruska, první vztyčení na vojenském plavidle, dokonce s vojenskými poctami a především vyvěšení vlajky malé české obce (352 obyvatel) v tak obrovské vzdálenosti od vlasti. Byla to zároveň akce zcela legitimní, schválená starostkou obce a provedená zplnomocněným členem obecního zastupitelstva, i když až dodatečně vzatá zastupiteli na vědomí.

Osobně si však na závěr nemohu odpustit následující poznámku: léta na jednáních sněmovního podvýboru pro heraldiku a vexilologii zdůrazňuji při posuzování tvorby a podoby navrhovaných nových vlajek nutnost zohlednit funkční princip vlání s poukazem na možnost případného použití vlajek při plavbě na lodích po vodních plochách, včetně moří. Můj názor však bývá, zvláště některými kolegy heraldiky, občas zpochybňován s poukazem na naši vnitrozemskou polohu. Očihov je právě příkladem, že vlajka i malé obce se může, byť výjimečně, důstojně uplatnit na plavidle zakotveném na druhém konci euroasijského kontinentu tisíce kilometrů od našich hranic. A je to zároveň doklad toho, proč je třeba věnovat podobě komunálních vlajek náležitou odbornou pozornost a dbát na jejich všeobecnou použitelnost.

Zbyšek Svoboda has depicted a picturesque journey of a Czech citizen around Russia following his grandfather's trail in Siberia in this vexillological feuilleton. Former school principal Jaroslav Tříška (see photo on p. 3167) was accompanied by a small TV-staff that documented his travelling in November and December 2010. Director of a short documentary film suggested taking with an original specimen of the flag of commune Očihov where Mr. Tříška lived and acted as a councillor. As Lady-Mayor and the traveller himself agreed with him, the mentioned communal flag became an important object of this journey. Tříška attended some of Siberian towns where his granddad – a Czech legionnaire – went during the WW1 and the following Civil War in Russia. For the first time, the communal flag was hoisted in the town of Chita in the local museum and the railway station at the ceremony live broadcasted by the regional TV on 3 December 2010. Later on, the traveller presented the flag of his village in Vladivostok town hall (see photo on p. 3168) where he discussed possibilities of co-operation between his small village and the centre of the Maritime (Primor'ye) Province of the Russian Federation more than 11 000 kilometres far away from Očihov. However, the most curious event happened on 10 December 2010. Then, the communal flag of an unknown little village in North Bohemia was hoisted on the stern of the "Krasny Vimpel" (Red Burgee) military vessel that was changed to the museum of the Pacific Fleet of the Russian Navy lying at anchor in the port of Vladivostok. Instead of the